

## Rijden over de dijk. (Uit het raadsverslag van 100 jaar geleden)

Honderd jaar geleden was het niet toegestaan om met een auto over de dijk te rijden. Er waren ook nog vrijwel geen auto's, maar bijvoorbeeld dokter Wiegiersma in Lith had er wel een en hij vroeg ontheffing aan om over de dijk naar zijn patiënten in Alphen te kunnen gaan.

Op 9 april 1924 vergaderde de Raad van de Gemeente Appeltern over het verzoek maar hij kreeg geen toestemming omdat "het gedeelte van den Maasbanddijk aldaar vanaf het Lithse veer tot afweg bij Sluissteeg is opengesteld voor het autoverkeer (en men) thans het dorp Alphen voor een overgroot deel bereiken kan zonder van het overige gedeelte van den Maasbanddijk gebruik te maken".

## Zoekplaatje Alphense Damesvereniging



Wie herkent ze nog, deze dames die in de beginjaren van de KAV in het bestuur zaten. Op 1 april 2024 viert deze vereniging haar 60-jarig jubileum.

## Zoekplaatje Onder de kerkvloer

Helaas waren er geen reacties op dit zoekplaatje! We denken toch dat er mensen in Alphen zijn die op deze foto klasgenootjes zouden moeten kunnen terugvinden. Wij denken zelf in het midden Walter de Leeuw en helemaal rechts Ria Kuijpers te herkennen.

Als extra informatie: in 1975 ging deze groep onder de kerkvloer ging kijken met leerkracht Gerard Hofman. We hopen in de volgende union toch nog de ontbrekende namen te kunnen vermelden.

## Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23  
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Hucht  
Van 20.00 tot 22.00 uur  
RegioBank NL45RBRB0918497752  
KvK nr. 11069033

Ben van Dijk tel. 06 15863092  
Grad van de Wert tel. 06 53274849  
Hennie Auwens tel. 06 12683743

email: wham@alphenaandemaas.com  
[www.alphenaandemaas.com](http://www.alphenaandemaas.com)

## Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

# Nieuwsbrief

mrt/apr 2024, nr. 171

## De veerpont naar Lith

Begin februari werden de brugdelen geplaatst in de weg naar de veerpont in Lith. Deze brug maakt het mogelijk dat het water van de Maas beter weg kan stromen en maakt zo meer ruimte voor de rivier. Het smalle gedeelte tussen de dijken van de Maas bij Moordhuizen is mogelijk in de toekomst een te grote bemmering voor de afvoer van het Maaswater. Door de nevenloop die nu is gemaakt kan de verlegging van de dijk bij Moordhuizen voorlopig even worden uitgesteld.

Het achterliggende veer naar Lith bestaat al heel lang en staat bijvoorbeeld al in een acte uit 1526!

Uit bijvoorbeeld 1869 zijn nog de veertarieven bewaard gebleven en daar zie dan bijvoorbeeld dat voor een persoon 5 centen moest worden betaald, maar voor een bok, of geit of hond, gespannen voor een rij- of voertuig met twee wielen 15 cent!

In het reglement is ook opgenomen dat één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopgang dubbel veergeld gevorderd kan worden. Ook "bij storm of groote wind mede dubbel veergeld".

In vroeger tijden gebeurde het nogal eens dat de Maas dichtvroor. In 1869 werd beschreven dat de veerman dan, ter plaatse van het veer "een slop of bekwame opening voor de overvaart moest openhouden". Als dat niet meer lukt en er over het ijs een pad is gemaakt, is voor het gebruik daarvan de helft van het veergeld verschuldigd.



In oktober 1966 kwam de pont in het nieuws omdat hij door een combinatie van factoren omsloeg. Twee opvarenden overleefden het niet. Onder hen was veerbaas Janus de Blank, toen 71 jaar oud. Janus was Alphenaar van geboorte en getrouwd met slagersdochter Tonia Sleijpen.

Gedenk in uw gebed en H. Misoffer

**Adrianus Bernardus de Blank**  
echtgenoot van

Antonia Theodora Sleijpen

geboren 23 mei 1896 te Alphen aan de Maas,  
door een noodlottig ongeval overleden 25 oktober  
1966 te Lith

## Honden

Zoals overal in ons land is ook in ons dorp het aantal honden enorm toegenomen. De honden zijn onze huisdieren en worden meestal vertroeteld en verwend. Dat was in vroeger tijden anders.

De eerste berichten over het invoeren van een belasting op het in bezit hebben van honden vinden we bijna 200 jaar geleden in een besluit van de gemeenteraad. De raad is "van gevoelen, dat eene dusdane belasting zeer doelmatig is, daar zij in de eerste plaats de kas der gemeente stijft."

De belasting drukt slechts op diegene, "welke plezier mogte hebben honden te houden". Voor de jager en de kooiman wordt verwacht dat de belasting "geen beduidende last oplevert". Ook zal de veiligheid op straat bevorderd worden, omdat men dan op straat niet meer door honden wordt aangevallen.

Pas 20 jaar later (14 september 1843) wordt het besluit genomen dat voor elke hond, boven twee maanden oud, jaarlijks als plaatselijke belasting f 1 betaald moet worden "onverschillig van welke soort of grootte overigens". Er verschijnt een reglement wat op 29 december 1843 koninklijk wordt goedgekeurd. In 1851 komt er een wet waarin staat dat alle plaatselijke belastingen binnen vijf jaar na dagtekening moeten worden herzien en opnieuw aan de goedkeuring van Zijne Majesteit de Koning moeten worden onderworpen. Dit heeft als resultaat een verhoging van de belasting naar f 1,50. Als uitzondering wordt genoemd "nacht-, karn, kooi, melk, schaap en jagthonden ten dienste van de landbouw of enig ander bedrijf van nijverheid". Daarvoor blijft het bedrag f 1.

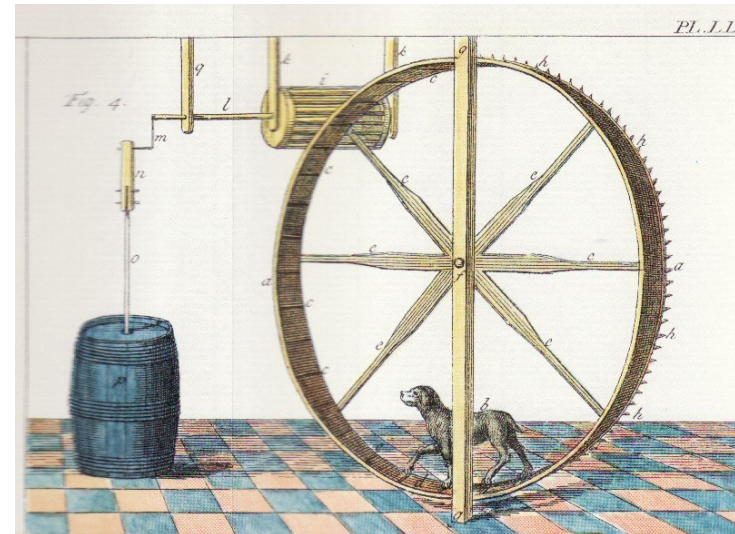


Je kunt je nauwelijks voorstellen maar honderd jaar geleden was ook de hondenkar een normaal verschijnsel. Een paard was duur in onderhoud en had veel hooi en een weide nodig. Bovendien moest zo'n dier op gezette tijden naar de hoefsmid. Een hond voor, of soms onder de kar was de oplossing voor arme- en mindervermogende boeren. De honden werden veel gebruikt voor het vervoer van de melkbussen. Op de foto uit 1938 zien we Anna van de Boogaard – van de Wert op een hondenkar met melktuiten in de Kerkstraat.

In 1910 komt er een trekhondenwet en moeten de trekhonden worden geregistreerd. Uit dat register blijkt dat er dan in Alphen in 90 van de 240 huizen een hond aanwezig is die als trekhond staat geregistreerd! De laatste inschrijving werd gedaan in mei 1940.

Dat rijden gebeurde niet altijd volgens de regels blijkt uit een publicatie in 1906: "De burgemeester der gemeente Appelterm, overwegende dat bij hem ernstige klachten zijn ingekomen over het wilde en woeste rijden met bespannen hondenwagens, voornamelijk met het gaan naar en komen van de boterfabriek, zoo dat ingezetenen er een groote overlast van hebben en zelfs personen aangereiden en door honden aangevallen zijn geworden." Hij dreigde dat hij het rijden met bespannen hondenwagens "voornamelijk van jongens-voelieden" geheel zal gaan verbieden.

Op een boerderij werd de hond soms als aandrijfkracht gebruikt voor de hondentredmolen, die dan werd gebruikt voor het karnen van de melk tot boter. De hond liep geen rondjes, zoals bij een rosmolen het geval is, maar stond in het rad. Als de hond in het rad stond begon dat door zijn gewicht te draaien. Al lopende hield hij het in beweging. Soms was het rad buiten verticaal tegen een buitenmuur opgesteld. Doorgaans was maar een goed uur nodig om de voorraad te karnen. Het ronddraaien van het rad maakte een piepend en krakend lawaai dat tot ver in de omtrek te horen was.



In 1919 is er bij de gemeente Appelterm een aanvraag van bakker Petrus Derks uit Alphen om vergunning voor de oprichting van een brood- en beschootbakkerij met deegkneedmachine, gedreven door een hond. Zijn burens, Franciscus van Hoogstraten en Johannes Martinus van Heck moeten daar toe-

stemming voor geven. In dit huis aan de Greffelingsedijk heeft lang daarna nog Kees Derks zijn bakkerij gehad.

Op 13 december 1922 werd in de Nieuwe Tielsche Courant nog melding gemaakt over een ruzie over een hond met 2 Alphenaren bij café van Uden in Tiel:

— Toen gisterenmiddag de 72-jarige v. d. B. met zijn beide zoons, varkenskoopers te Alphen a.d. Maas, langs het café van v. U. in het Varkensstraatje passeerde werd hij onverhoeds door een daar liggenden hond aangevallen, die een stuk uit zijn jas beet. V. d. B. schopte naar het beest. V. U kwam uit

zijn herberg om dit te beletten, maar werd plotseling door de beide zoons aangevallen en met een wielspaak bewerkt zoodat een viertal hoofdwonden zijn deel werd. Twee politieagenten moesten tusschen beiden komen en het drietal v. d. B. naar het bureau medenemen waar proces-verbaal werd opgemaakt.